ALFABEYA Kurdî

Alfabeya Kurdî ya Latînî ji 31 tîpan pêk tê. Ji van, 23 tîp dengdar, 8 tîp jî dengdêr in. Pevdengek jî heye ku ji du dengdaran pêk tê:

Tîpên dengdar:

B	C	Ç	D	F	G	H	J	K	L	M	N
P	Q	R	S	Ş	T	V	W	X	Y	Z	

Tîpên dengdêr:

A	E	Ê	I	Î	O	U	Û

Pevdeng:

Xw: *Xwarin, xwe, xweyî, xwezî..*

Tîpên Gir:

A	B	C	Ç	D	E	Ê	F	G	H	I	Î	J	K	L	M
N	O	P	Q	R	S	Ş	T	U	Û	V	W	X	Y	Z	

Tîpên Hûr:

a	b	c	ç	d	e	ê	f	g	h	i	î	j	k	l	m
n	o	p	q	R	s	ş	t	u	û	v	w	x	y	z	

Bi mînekan alfabeya Kurdî

Gir	Hûr	pêş	nav	paş
A	a	**a**ştî	n**a**n	xwed**a**
B	b	**b**av	a**b**orî	ere**b**
C	c	**c**amêr	xe**c**ê	he**c**
Ç	ç	**ç**av	bax**ç**e	qere**ç**
D	d	**d**ar	a**d**ar	çan**d**
E	e	**e**lezîz	ş**e**fqet	wêj**e**
Ê	ê	**ê**var	p**ê**şbazî	er**ê**
F	f	**f**eqî	ber**f**în	ber**f**
G	g	**g**enim	a**g**ahî	colemêr**g**
H	h	**h**êvî	bi**h**ar	doje**h**
I	i	**i**raq	z**i**kat	l**i**
Î	î	**î**şev	d**î**lan	ban**î**
J	j	**j**iyan	ro**j**î	nimê**j**
K	k	**k**urdî	bê**k**es	zaro**k**
L	l	**l**aw	we**l**at	di**l**
M	m	**m**ela	a**m**ade	ste**m**
N	n	**n**imêj	bê**n**der	kurdista**n**
O	o	**o**merî	k**o**mele	xal**o**
P	p	**p**êxember	pe**p**ûk	hes**p**
Q	q	**q**ur’an	pa**q**ij	he**q**

R	r	**r**izgar	be**r**malî	biha**r**
S	s	**s**têr	zivi**s**tan	tir**s**
Ş	ş	**ş**îlan	bihi**ş**t	zebe**ş**
T	t	**t**erî	ne**t**ewe	bihiş**t**
U	u	**u**mîd	d**u**rist	t**u**
Û	û	**û**siv	n**û**jen	bir**û**
V	v	**v**exwarin	e**v**în	şe**v**
W	w	**w**elat	e**w**le	ke**w**
X	x	**x**ezal	pa**x**il	ber**x**
Y	y	**y**ar	di**y**arî	me**y**
Z	z	**z**êr	der**z**î	pîro**z**

Cudahiya Alfabeya Kurdî û Tirkî:

Tîpên Kurdî piraniya wan wekî tîpên Tirkî ne. Tîpên di Kurdî de hene û di Tirkî de tunenin. Ew jî; (**î, û**, **ê**, **w**, **x**, **q**) ne.

Tîpên di Tirkî de hene û di Kurdî de tunenin. **(ü, ğ, ö, ı)**

Û: Ev tîpe wekî ‘u’ ya Tirkî tê xwendin. Mînak; bûk, kûr, şûr, bûn.

Ê: Dengekî di navbera “e” û “a” yê de ye. Mînak; şêr, kêr, dêr, têr.

W: Ev jî mîna “waw-(و)”a ‘erebî tê xwendin. Mînak; welat, ew, wan, wir.

X: Ev deng ji qirika mirov derdikeve, wekî “xê-(خ)” ya ‘erebî ye. Mînak; xal, ax, xanî, xurt.

Q: Ev jî dengekî ji qirika mirov derdikeve, wekî “qafa-(ق)” ‘erebî ye. Mînak; qenc, baqil, quling, meqes.

Î: Ev tîp wek “i”ya Tirkî ye.

Dengên Cêwî: Di **kurmancî** de hin tîp hene ku bi du awayan tên xwendin, wekî; ç, k, p, t, h, r.

/Ç/: ji bo vê tîpê du deng hene, nerm û hişk:

Nerm	**Hişk**
Çem	çar, çardeh
Çêlek	çê
Çiya	çand
Çerm	çawa
Çil	çerx
Çav	çûn
Çek	çima

/K/: ji bo vê tîpê du deng hene, nerm û hişk:

Nerm	**Hişk**
Kerr	ker
Kor	ken
Ka	kes
Kirin	kelandin
kurbeşk (porsuk)	kiras
kezeb	ketin
Kej	kebab

Kanî	kef
Kakil	kaş
Karik	kûr

/P/: ji bo vê tîpê du deng hene, nerm û hişk:

Nerm	**Hişk**
penêr	pak
Pez	peyda
pîvan	paytext
pîvaz	pel
piling	pûç
Parr	par (behr)
payîz	pêl

/T/: Ji bo vê tîpê du deng hene, nerm û hişk:

Nerm	**Hişk**
tenik	teşt
tenûr	tebat
tav	teşî
tûj	tenê
tengav (boğaz)	tişt
terr	teze
Tîr	temaşe

/X/: ji bo vê tîpê du deng hene, nerm û hişk. Bi piranî peyvên ku ji ‘erebî ketine nav kurdî bi “x”ya nerm tên bilêvkirin:

Nerm	**Hişk**
axa	xûn
xezal	xwendin
xulam	xew
xelet	xweşik
xeflet	xweda
xem	xelat
xerîb	xanî

/R/: ev tîp jî bi du awayan tê bilêvkirin. Di hin peyvan de ev tîp tê kirpandin û sitûr dibe. Vêca ji bo diyarkirina vî dengî em wê tîpê dubere dinivîsînin:

Nekirpandî	**Kirpandî**
ker	kerr
ber	berr
birîn	birrîn
pir	pirr
bir	birr
têr	Têrr
Vir	Virr
Gir	Girr
Gur	Gurr
Par	Parr

/H/: ji bo vê tîpê du deng hene, nerm û hişk. Bi piranî peyvên ji ‘Erebî ketine nav kurdî bi “h-(ح)”ya hişk tên bilêvkirin. lê hin peyvên bi kurdî jî bi vî awayî hene :

Nerm	**Hişk**
herî	herî
Hêk	hewş
Hêlîn	henek
Hesp	heram
Heval	hemal
Hezar	Helandin
Hatin	Heywan

Zaningeh